

Адв. Тереза Шишкова

Електронни пари и дружества за електронни пари

Електронните пари са парична стойност, съхранявана в електронна, включително магнитна форма, която представлява вземане към издателя. Издава се при получаване на средства с цел извършване на платежни операции и се приема от физическо или юридическо лице, различно от издателя на електронни пари. Същите са вид средства по смисъла на §1, т. 55 от Закон за платежните услуги и платежните системи (ЗПУПС), заедно с банкнотите, монетите и парите по сметка.

В обхвата на понятието „електронни пари“ не се включва паричната стойност, съхранявана в специфични предплатени инструменти като карти на магазини, бензиностанции, членски карти, карти за обществен транспорт, ваучери за храна или ваучери за услуги. Това е така, тъй като подобни инструменти могат да бъдат използвани само по ограничен начин, като позволяват на държателя им да закупува стоки или услуги само в помещенията на издателя или в рамките на ограничена мрежа от доставчици на услуги по пряк търговски договор с професионален издател, или тъй като могат да се използват само за придобиване на ограничен набор от стоки или услуги.

Исключена е и паричната стойност, използвана за закупуването на дигитални стоки или услуги, при които поради характера на стоката или услугата операторът добавя съществена стойност към нея, например под формата на средства за достъп, средства за търсене или разпространение, при условие че въпросната стока или услуга може да

бъде използвана само чрез дигитално устройство, като например мобилен телефон или компютър, и че операторът на телекомуникационни, дигитални услуги или услуги, свързани с информационните технологии, не действа само като посредник между ползвателя на платежни услуги и доставчика на стоки и услуги. Подобна е ситуацията, когато абонат на мобилен телефон или на друга дигитална мрежа заплаща пряко на мрежовия оператор и когато не съществува нито пряко платежно отношение, нито пряко отношение длъжник-кредитор между абоната на съответната мрежа и трето лице, доставчик на стоки или услуги, предоставяни като част от транзакцията.

Издателят на електронни пари издава електронни пари по номинална стойност при получаване на средства, като има задължение за обратно изкупуване по всяко време и по номинална стойност на държаните електронни пари. Условието за обратно изкупуване, в това число приложимите такси, се определят в договора между издателя и държателя.

Издатели на електронни пари са банките, Европейската централна банка и националните централни банки на държавите членки и дружествата за електронни пари. Условието и редът за лицензиране и осъществяване на дейност от дружествата за електронни пари се уреждат в ЗПУПС и Наредба № 16 от 29 март 2018 г. за издаване на лицензи и одобрения, за вписване в регистъра по чл. 19 от Закона за платежните услуги и платежните системи и за изискванията към дейността на операторите на платежни системи с окончателност на сетълмента.

Дружествата за електронни пари са доставчици на платежни услуги по смисъла на цитирания закон, като за разлика от платежните институции, същите имат право да издават електронни пари. Издаването на електронни пари не представлява дейност по приемане на депозити предвид специфичния му характер като електронен заместител на монети и банкноти, който следва да се използва за извършване на плащания, обикновено на ограничени суми, а не като средство за спестяване.

Извършването на дейност по издаване на електронни пари е обусловено от предварително снабдяване с лиценз от БНБ, в случай, че седалището на дружеството е в България. Дружество за електронни пари, лицензирано в друга държава членка на ЕС, може да извършва дейност на територията на страната директно или чрез клон, след осъществяване на уведомителна процедура между компетентния орган на съответната държава членка и БНБ.

Дейностите по разпространение и обратно изкупуване на електронни пари е възможно да се осъществява и чрез представител, но не и тази по издаване. Българска народна банка води публичен регистър на лицензираните от нея дружества за електронни пари, техни клонове и представители.

За да бъде издаден лиценз от БНБ, следва да са изпълнени редица условия по отношение на правната форма на дружеството (дружество с ограничена отговорност или акционерно дружество); лицата, които го управляват и представляват и тези, които пряко или косвено притежават квалифицирано дялово участие в капитала му; размера на началния капитал (700 000 лв.) и неговите елементи (като е допустимо да се правят и непарични вноски); произхода на средствата; седалището и адреса на управление; начина на осъществяване на дейността на заявителя; възможностите му за прилагане на надеждни правила и процедури за управление на дейността; изготвянето на програма за извършване на дейността; разработването на бизнес план и прогнозен бюджет за първите три години от дейността; мерки за защита на средствата на държателите на електронни пари и/или на ползвателите на платежни услуги; определянето на одиторско дружество; сключването на застраховка „Професионална отговорност“.

Въведени са изисквания относно размера на собствения капитал, който не може да спада под по-голямата от стойностите на началния капитал (700 000 лв.) и стойностите, определени в чл. 39, ал. 2 до ал. 6 на ЗПУПС, които разпоредби диференцират изисквания размер в зависимост от предоставяните дейности – издаване на електронни пари и платежни услуги, предоставяни като допълнителна дейност. По отношение на дейността по издаване на електронни пари размерът на собствения капитал на дружеството за електронни пари трябва да възлиза на 2 на сто от средната стойност на издадените от него електронни пари в обращение – т.е. от средната стойност на общия размер на финансовите пасиви, свързани с издаваните електронни пари, в края на всеки календарен ден за предходните 6 календарни месеца, изчислявана на първия календарен ден от всеки календарен месец и прилагана за същия календарен месец.

Освен издаването на електронни пари, дружеството за електронни пари има право да извършва и допълнителни дейности, в това число да предоставя платежни услуги, като са въведени специфични условия за предоставянето на кредит, свързан с платежни услуги, в това число забрана да се предоставя от средства, получени в замяна на електронни пари и държани при изпълнение на дейността.